

Nordomblad

december 2004

Lieve leden,

Alweer een nieuw nummer van het Nordomblad. Wist je dat Nordom binnenkort vijf jaar bestaat? Komend voorjaar gaan we dat uitgebreid vieren. We vonden het ook tijd om het Nordomlogo na vijf jaar trouwe dienst te vervangen door een nieuwe versie met een strak, modern uiterlijk. Op de voorpagina van dit blad heb je het kunnen zien, en verderop vind je een artikel van de ontwerper Martijn van Groningen.

We bedanken iedereen die een bijdrage aan het blad geleverd heeft.
Veel plezier!

Ernie
Jan
Lars
Marieke
Nicolette
Stefan

Nordom-puzzel

— Pieter Claeys

Hieronder staan 10 vragen; van alle antwoorden zoeken we een of meerdere letters. Achter de vraag staat welke letters je van het antwoord nodig hebt. Met al deze letters moet je één woord vormen (de ij telt als één letter). Alvast een tip: we zoeken iets waar vele scandinavisten voor vrezzen!

Stuur je antwoord voor 31 januari naar info@nordom.nl en win een leuke prijs.

1. De achternaam van de docent die ooit sprak: "Det är inte voodoo, det är grammatik!". (1e en 8e letter)
2. Vorig jaar waren ze er, dit jaar niet, maar volgend jaar zijn ze in Amsterdam. Welk evenement zoeken we? (10^e letter)
3. Er was eens een docent die beweerde dat de Grote Boze Wolf een contrastfiguur was van Sneeuwwitje. Wat is de achternaam van deze "verstrooide professor"? (8^e, 9^e en 10^e letter)
4. Welke activiteit organiseerde Nordom op 12 en 13 oktober? (9^e letter)
5. In 2005 organiseert Annelies van Hees een congres over deze Deense schrijver, we zoeken de achternaam. (7^e letter)
6. Welke taal kan je op afstand, bijvoorbeeld als keuzevak, studeren en werd ooit nog in Amsterdam gedoceerd? (1^e en 4^e letter)
7. Suze organiseerde een uitstapje naar een theaterstuk van deze Noor, we zoeken de achternaam. (1^e en 2^e letter)
8. Het verschijnt 2 keer per jaar en een studentenabonnement kost slechts 12,50 euro! (4^e, 5^e en 15^e letter)
9. Welke avond is filmavond bij Nordom? (1^e en 11^e letter)
10. Met welke docent stond er een groot interview in het vorige Nordomblad? (4^e, 5^e en 12^e letter)

Denemarken ligt dwars

– Martijn van Groningen

Een toelichting bij het nieuwe logo van Nordom door de geestelijk vader zelf

Vermits het logo van een studievereniging voor Scandinavische talen en culturen bij voorkeur het hele aangeboden gamma moet representeren, leek het ons aangewezen om in het nieuwe ontwerp iets *felleskandinavisk* op te nemen. In een eerste brainstorm kwamen we vervolgens niet veel verder dan het obligate vikingverleden – waar bovendien meer Denen dan buurvolken bij betrokken waren, is mij geleerd – en ik geloof dat zelfs knäckebröd de revue is gepasseerd. De makkelijkste uitweg was natuurlijk het verbeelden van een sneeuwlandschap, maar daarmee viel Denemarken wat uit de boot. Hoewel mij de rit van Rødby naar Kopenhagen op lille julaften 2001 nog helder voor de geest staat, omdat wij over de honderdvijftig kilometer die het slaperige veerbootstadje scheiden van de iets minder slaperige hoofdstad maar liefst ruim vier uur hebben gedaan als gevolg van aanhoudende sneeuwval die blijkbaar ook de strooidiensten had verrast. Wij zagen ons derhalve toen gedwongen – zeker gezien we om moverende redenen hadden afgezien van winterbanden (op dat moment nog wel) – met een derde van de aldaar geldende maximumsnelheid zeer behoedzaam en over het midden van de voor het overige onzichtbare snelweg voorwaarts te glibberen, hier en daar wat naar links en rechts corrigerend en ondertussen godzijdank geen medeligger tegenkomend die we, gezien het nagenoeg ontbreken van de vurig gewenste grip op situatie en wegdek, wellicht niet zouden kunnen hebben ontwijken. Wat ook typisch Deens is – niemand tegenkomen, bedoel ik. Dat doet mij namelijk denken aan een halfjaar daarvoor, toen wij in een poging tot primaire behoeftebevrediging bij Saksøbing – naar het zich liet aanzien een middelgroot stadje – van diezelfde snelweg afdraaiden en in de hoofdstraat rond een uur of zes 's avonds (na winkelsluiting, dat wel) op de zaterdag waarop wij reisden vervolgens letterlijk niemand tegenkwamen. Ik vond dat maar maf.

Maar goed, het ontbreken van iets is nu niet direct een vruchtbaar uitgangspunt voor het verbéelden van iets. Viking viel af wegens te cliché, knekkebrød deels om dezelfde reden, deels wegens te kruimelig – de opdracht was een strak logo te ontwerpen. Bleef over: fjord og fjell (te Noors), fjäll och skog (te Zweeds), muggen (te Fins), poollicht (te vaag), æ ø å (te weinig Zweeds), å ä ö (nauwelijks særskandinavisk), å (exit Finland, IJsland en Faeröer), ð (te lang geleden) en de poolcirkel.

De poolcirkel. Noorwegen, Zweden en Finland liggen erover (eronder?), IJsland hangt eraan en Denemarken was vroeger hetzelfde als Noorwegen. En de Faeröer horen bij Denemarken. Toch konden wij onszelf met deze gedachtekrinkel niet overtuigen. Aan de andere kant was de poolcirkel een te mooi grafisch element om zomaar op te geven. Toch is dat wel gebeurd. Maar het werelddolletje mocht blijven.

“Het kruis dan. Het kruis!”

Het kruis dan. Het kruis! Finland, Zweden, Noorwegen, Faeröer, IJsland én Denemarken. Sterker nog: Denemarken had de primeur en ligt aan de basis van alle andere kruizen. Dus feitelijk geen mooier fellesskandinavisk symbool. Ook wel een beetje cliché, dat wel, maar ook weer een mooi grafisch element waar vast wel wat mee viel te doen. Dat was ook zo, alleen hadden de eerste pogingen meer weg van reclame voor Uitvaartverzorging Eemland-Noord dan met de nogal andersoortige activiteiten van een studievereniging. Kruis wit, achtergrond zwart bood soelaas. Maar alleen een kruis in een zwart werelddolletje waarvan het maar de vraag was of men zou zien dat het een werelddolletje was zo zonder poolcirkel en geen kerstbal in cadeauverpakking (wel bijzonder Scandinavisch) had nogal veel weg van een testbeeld. Dus het kruis laten zakken tot op de evenaar en – eurafrikocentrisch gezien – het noorden, globaal genomen daar waar het bedoelde gebied ligt, weggenomen voor de broodnodige tekstuele informatie. Zo kon tevens een tweede wens van het bestuur gehonoreerd worden: laten zien dat Nordom geen Nor-dom heet zoals een aardappel ook geen aar-dappel, maar Nord-om (en aard-appel). Afzonderlijk gebruikt moest het logo daarnaast ook voldoende informatie bieden om de beschouwer een handvat te bieden in welke richting hij het moest zoeken. Een kruis en het woordbeeld ‘nordom’ zou wellicht een handvat

geven om in de richting van Scandinavië te denken, maar nog zou het even zo goed het beeldmerk kunnen zijn van de Noorse beroepsvereniging van garnalenspellers of de Finse wegenwacht. Dus studievereniging toegevoegd, plus de vakgroep waaraan deze is gelieerd. Dat de alma mater in dit geval de Universiteit van Amsterdam is hadden we graag toegevoegd in de vorm van een logo, maar daar stak diezelfde Universiteit van Amsterdam helaas een stokje voor nadat wij in een vlag van correct handelen hadden geïnformeerd of dat wel mocht. Dat mocht niet, omdat dan de indruk gewekt zou kunnen worden dat Nordom groter is dan de UvA. Dat hadden we dus beter niet kunnen doen.

Het voorliggende ontwerp is het uiteindelijke resultaat van een zoektocht naar een wat strakkere vormgeving dan het huidige logo, dat bovendien op allerlei formaten nog herkenbaar gebruikt moet kunnen worden. Om die reden is het ook tweekleurig gehouden. Zo zal het, weliswaar in licht aangepaste vorm, bijvoorbeeld ook figureren in uw Windows-taakbalk als zogenaamd *favicon* – een icoontje dat de naam van de website vergezelt.

We hopen dat u zich, hopelijk mede op basis van de hierboven verschaft uitleg, in het uiteindelijke ontwerp kunt vinden. Op- en aanmerkingen zijn altijd welkom op nordom@mvangroningen.nl.

Sumarnámskeið á Íslandi

– Nelleke Kralt

Síðasta júlí fór ég á sumarnámskeið í Reykjavík. Ég hlakkaði mikið til að fara til Íslands. Auk þess var það fyrsta sinn sem ég fór í flugvél.

Námskeiðið var í Háskola Íslands. Þar var margt fólk frá Bandaríkjunum og Englandi, en líka nokkrir frá Þýskalandi, Spáni, Pólandi o.s.frv. Ég bjó með tveimur Bandaríkjamönnum, einni stelpu frá Þýskalandi og einni frá Englandi. Það var mjög skemmtilegt. Við bjuggum í húsi íslenskrar fjölskyldu sem hafði farið í frí. Húsið hafði jafnvel uppþvottavél, sem ég sakna mikið hérna.

Á virkumdegi vorum við í kennslustund frá klukkan níu til klukkan hálf tvö. Kennslustundin skiptist í tvo hópar, einn fyrir byrjendur og annar fyrir fólk sem talaði og skrifaði nú þegar litla íslensku. Kennararnir töluðu bæði ensku og íslensku við okkur. Það var hraðnámskeið, það er að segja að maður þarf að líta í bækurnar öðru hvoru. Eftir tímana var stundum fyrirlestur, til dæmis um bókmenntir, sögn Íslands eða tónlist og við heimsóttum bókasafn og fleiri sýningar.

En við höfðum einnig tíma til að slappa af, að fara í sund, að hlusta á hljómsveit GusGus og að sjá meira af Reykjavík og Íslandi. Um helgar gat maður farið í skemmtiferð til Þingvalla og suður Íslands. Ég tók alltof margar myndir, það er ekki foss eða fjall sem ég tók ekki mynd af.

“Hákarl smakkast eins og
týggigúmmi, sem maður hefur
tuggið á dögum saman.”

Veðrið var ótrúlega gott heilan mánuð og ég var með þínulitla meinfysi að það var vond veður í Hollandi. Góður matur var neðarlega á listanum mínum, en ég borðaði hákarl (hann smakkast eins og týggigúmmi, sem maður hefur tuggið á dögum saman) og drakk brennivín. Í stuttu máli: ég er orðin snauð, en lærði mikla íslensku og skemmti mér.

Scandinavistiek niet meer hip? Henk van der Liet in een dip?

– Pieter Claeys namens de OC Scandinavistiek

Ieder jaar wordt onze opleiding vergeleken met die van onze Groningse collega's in de bekende Keuzegids Hoger Onderwijs. Vooral het studentenoordeel is niet erg lovend. Geven de evaluaties van de opleidingscommissie (OC) na het eerste blok hetzelfde beeld? Een overzicht van de resultaten.

Algemene Literatuurwetenschap – liever vakspecifiek

Docenten: Murat Aydemir, Carla Dauven-van Knippenberg, Matthijs Engelberts, Solange Leibovici, Mieke Taat & Ginette Verstraete / aantal respondenten onbekend

Dit is een moeilijk college, het tempo is aan de snelle kant en er worden veel lastige termen gebruikt. Het boek is op zich ok, maar wel lastig want veel termen worden niet verklaard. De syllabus is 'een onsamenhangend zootje' en bovendien relatief duur. De colleges hangen ook onderling weinig samen en zijn soms ok, soms ronduit saai. De interactie met de docent verschilt per persoon maar over Mieke Taat zijn relatief veel klachten. Zij houdt zich niet aan het rooster, is slecht te verstaan of warrig. De groep is groot en weinig actief. Er is geen prettige sfeer en te weinig contact.

De leesbaarheid van de sheets laat te wensen over, misschien kunnen ze op Blackboard? Achterin zijn docenten, volgens een aantal studenten, ook slecht te verstaan en soms doet de microfoon het niet.

Studenten willen dit vak graag vakspecifiek in een kleinere groep meer gericht op Scandinavische literatuur. De werkgroepvorm biedt namelijk mogelijkheid tot discussie en het doornemen van de teksten zelf. Tot slot: wat er op het tentamen verwacht wordt is onduidelijk.

Deens Taalverwerving I – het loopt gesmeerd

Docent: Anders Bay, Lone Fredensborg & Hanne Janssen / 3 respondenten

Eerstejaars Deens zijn tevreden, het rooster is prima, de collegezalen zijn ok en het college is interessant en voldoet aan de verwachtingen. Ook de interactie met de docenten en medestudenten zit goed.

Sommige studenten staan ook open voor meer college-uren, anderen vinden dan weer dat het tempo ietsje hoger mag. De kwaliteit van het materiaal is prima, maar de beschikbaarheid liet wat te wensen over. Ook zou de mediatheek haar collectie m.b.t. Deens wat mogen uitbreiden.

Noors Taalverwerving I – pittig en prettig

Docenten: Tanja Bouwman & Suze van der Poll / 14 respondenten

Dit vak is pittig maar wel afwisselend, prettig en niet te moeilijk. Ook met de sfeer, het rooster, het aantal college-uren, de verwachtingen van de studenten en de interactie met de docent en onderling zit het allemaal goed.

De kwaliteit van het materiaal is goed, alhoewel sommigen de verkrijgbaarheid ervan als probleem ervaren. Het is druk in de mediatheek, voornamelijk door uitgeweken studenten uit het studiecetrum. Verder is de apparatuur soms onbetrouwbaar, hapert de software wel eens en is er nog geen satelliet-tv. Ook de collegezalen zijn niet optimaal: de kelder is ruim en stil, maar soms ook kil. De temperatuur en ventilatie zijn slecht regelbaar. De collegezaal op de 6^e etage is soms wat krap.

De studenten bevelen aan: meer onderlinge conversatie, verbeteren van de verkrijgbaarheid van boeken, publiceren van woordenlijsten en antwoorden van het werkboek op blackboard en creëren van de mogelijkheid tot luisteroefeningen via internet.

Scandinavische Taalkunde I – Happy Harry

Docent: Harry Perridon / aantal respondenten onbekend

Dit college is interessant, al wordt het af en toe wat chaotisch aangeboden, en heeft een goed tempo. Sommigen vinden de stof wel lastig en als er nieuwe termen ter sprake komen gaat het soms te snel. Meer college-uren zijn volgens de meerderheid niet nodig, een enkeling vindt dat de stof te oppervlakkig behandeld wordt. Ook wordt twee keer gevraagd om meer aandacht voor de talen afzonderlijk. Een veel gemaakte opmerking is dat het vak veel gestructureerder is dan Inleiding Scandinavische Taalkunde uit het eerste jaar.

Het beeld- en geluidsmateriaal is uitstekend, maar studenten willen wel graag een overzicht van de gebruikte internetpagina's en een meerderheid zou een handboek of syllabus ook wel prettig vinden.

Over de collegezaal zijn geen klachten, al heeft men liever college in het PCH. De sfeer zit goed, al vinden de studenten Noors dat groep te tam is. Harry P. is populair, iemand merkt op dat hij altijd in een goede bui is en de interactie zit goed.

Tot slot de opbouw van het studieprogramma: twee studenten willen meer vrijheid om taal- of letterkunde te kiezen (en niet beide verplicht). Ook is er een probleem voor minorstudenten die een over twee semesters verspreide minor volgen.

“Harry P. is populair.”

Oudnoords I – goede sfeer, moeilijke grammatica

Docent: Aad Quak / 9 respondenten

Studenten vinden dit vak redelijk moeilijk vanwege de grammatica, dit wordt niet vergemakkelijkt door de “warrige” syllabus. Een derde van de respondenten wil graag extra lessen i.v.m. die moeilijke grammatica.

Toch beantwoordt het college aan de verwachtingen van de studenten. Ze vinden het college interessant zowel vanwege de teksten maar ook door de zijsprongen die de docent maakt. De interactie met de docent is goed, wat niet altijd kan gezegd worden van de interactie met de medestudenten. Dit laatste doet echter niets af aan de goede sfeer van het college. Over het rooster, de collegezaal en de opbouw van het studieprogramma zijn geen klachten m.b.t. dit college. De studenten willen wel dat de syllabus vernieuwd wordt met een betere (meer gestructureerde) uitleg van de grammatica.

Wetenschapsfilosofie – Quak vs. Leezenberg 1-0

Docenten: Michiel Leezenberg (hc) & Aad Quak (wc) / aantal respondenten onbekend

Het vakspecifieke deel van dit college wordt positief geëvalueerd. Het tempo, collegerooster, college-uren, collegezaal zit goed. Aad Quak dwaalt wel eens af en de stencils in het Duits zijn soms lastig. Een syllabus zou hier uitkomst kunnen bieden, volgens de studenten. Er is wel veel aandacht voor vragen en die worden uitgebreid behandeld, alhoewel studenten onderling niet echt met elkaar discussiëren.

Het hoorcollege krijgt gemengde reacties. Sommigen vinden het tempo goed, anderen vinden het tempo lastig bij te houden. Ook het boek is lastig door te komen, er wordt veel stof samengeperst en dat leidt tot een overvolle lay-out. Het hoorcollege mag wel wat vroeger op de dag plaatsvinden en de sheets en het bord moeten beter leesbaar zijn. Er zijn veel problemen met audio en video.

Noot van de OC: over het hoorcollege hebben wij een brief gestuurd naar de decaan van de faculteit. Meer info: www.nordom.nl.

Noors Taalverwerving III – meer college-uren

Docent: Tanja Bouwman / aantal respondenten onbekend

Dit lijkt een ideaal college! De studenten hebben geen klachten, behalve dan over het aantal college-uren wat ontoereikend is, men komt steeds tijd te kort.

Zweeds Taalverwerving III – directe actie ondernomen

Docent: Lisette Keustermans / aantal respondenten onbekend

Lisette: "De vragen en wensen van studenten heb ik tot ieders tevredenheid verwerkt in het schema van het tweede blok. Ook zijn de evaluaties tijdens college besproken. De algemene opmerking was dat er veel stof is en (te) weinig college-uren. Niemand pleitte voor een minder zwaar programma; de meesten wilden wel graag meer college-uren."

Scandinavische Letterkunde – het probleem van de boeken

Docenten: Suze van der Poll & Henk van der Liet / 5 respondenten

Studenten en docenten zijn het erover eens: het grootste probleem van dit college is de beschikbaarheid van de primaire literatuur in de bieb. Geopperd wordt om de literatuurlijst in de zomer ook via het net beschikbaar te maken i.v.m. eventuele aankoop in het buitenland. Verder is het tempo en het rooster goed, al vindt een student drie uur letterkunde wat lang. De meerderheid vindt het college interessant en zowel wat interactie als sfeer betreft zit het helemaal goed bij dit college.

Wel wordt de secundaire literatuur en de voertaal Deens soms als 'lastig' ervaren.

En dit zijn dan de gegevens uit de Keuzegids Hoger Onderwijs 2004-2005:

STUDENTENoordeel 2003

	onderwijskwaliteit				organisatie en faciliteiten						
	inhoud	samenhang	werk-vormen	docenten	roosters	studeer-baarheid	voorber. loopbaan	faciliteiten	lesruimtes	volgende keer weer?	totaalscore
RuG	7.5	7.3	7.0	7.7	7.4	7.7↑	7.6↑	6.9	7.0	7.4	7.34
UvA	6.9↓	7.4	6.5	7.2	6.8↓	7.1	6.1↓	6.6↓	6.4↓	7.3	6.85↓

↓ = significant lager dan het landelijk studiegemiddelde. / ↑ = significant hoger dan het landelijk gemiddelde. Bij deze kleine opleidingen werden gemiddeld 20 studenten bereikt, dit is een voldoende deel van de studentenpopulatie. De opleidingen werden in 2003 onderzocht.
Bron: Nationale studentenenquête 2003.

Scandinavistiek: niet hip en in een dip?

Doet Scandinavistiek de UvA het slechter dan de RuG? Wie bovenstaand schema onder ogen krijgt zal op het eerste zicht denken van wel. Maar dan vergeten we wel dat beide opleidingen natuurlijk niet dezelfde opbouw en inhoud kennen. Ook de studenten die hun oordeel gaven zijn anders, het is nu eenmaal zo dat studenten aan de UvA kritischer kijken naar hun opleiding en universiteit dan studenten aan de RuG.

De vraag is ook of we het dan wel zo slecht doen, want de ondervraagde studenten geven zowel in Groningen (7,4) als in Amsterdam (7,3) aan dat ze tevreden zijn over hun studiekeuze. De resultaten liggen overigens altijd heel dicht bij elkaar. In Groningen krijgen docenten een 7,7, in Amsterdam een 7,2; betekent dat halve puntje verschil dan dat onze docenten zoveel slechter zijn? Misschien moeten we niet zozeer vergelijken met Groningen maar kijken naar de zwarte pijltjes die het landelijke studiegemiddelde aanduiden.

Onze opleiding ligt onder het landelijke studiegemiddelde wat betreft inhoud, roosters, voorbereiding op een loopbaan, faciliteiten en lesruimtes. Ook het eindoordeel ligt onder het landelijke studiegemiddelde.

Maar hoeveel invloed heeft de ploeg van Henk nu op roosters, faciliteiten en lesruimtes? Dat wordt

facultair bepaald, dus onze opleiding kan hier eigenlijk niet op aangekeken worden. Ook heeft de faculteit invloed op de inhoud van onze opleiding; denk aan de minor buiten de eigen opleiding, een vak zoals Wetenschapsfilosofie en de puntenverdeling. Onze opleiding kan dus niet zomaar een minor binnen de opleiding organiseren, Wetenschapsfilosofie schrappen of bijvoorbeeld een keuzevak Faeröers aanbieden voor 2,5 studiepunten (aangezien alle vakken aan onze faculteit een veelvoud van 5 moeten zijn).

Het opvallendste aan deze cijfers is echter dat ze exact dezelfde zijn als degene die vorig jaar in de KHO verschenen. Dat betekent dat er vorig collegejaar geen studenten werden ondervraagd, maar dat de cijfers dateren van voor oktober 2003. Het landelijke studiegemiddelde wordt daarentegen wel jaarlijks berekend.

De fout die de KHO hier dus maakt is resultaten van twee jaar geleden vergelijken met een studiegemiddelde dat een jaar geleden werd berekend. Begrijpe wie begrijpe kan, zo krijg je natuurlijk geen actueel beeld van hoe onze opleiding, noch de opleiding in Groningen, het afgelopen jaar is geëvalueerd.

Kortom, met deze cijfers kunnen we niets aanvragen tot onze opleiding weer eens geëvalueerd wordt. Dan pas zal echt te zien zijn of we boven of onder het landelijk studiegemiddelde presteren.

Scandinavistiek zit dus niet in een dip, het lijkt alleen maar zo uit de bedrieglijke cijfers van de KHO. Immers, de evaluaties van de OC hebben aangetoond dat onze kritische studenten graag hun mening geven (lees: zij vinden Scandinavistiek hip!) en bereid zijn samen met docenten (de aanpak bij Zweeds Taalverwerving III is hierbij een mooie illustratie) onze opleiding beter te maken.

Zouden ze het in Groningen ook zo doen?

Truuske in Uppsala

— Truuske Smits

Na een jaar Zweeds te hebben gestudeerd besloot ik eind augustus naar Zweden te verhuizen.

Ik liep al lang rond met het idee dat ik uiteindelijk in Zweden wou gaan wonen. Dit was ook een belangrijke reden voor mij om Zweeds te gaan studeren. In de zomer ontmoette ik een Zweeds stel. Poolse vrienden van mij waren aan hun huis aan het werk en ik heb ook een tijdje in hun tuin gekampeerd. Deze mensen, Jon en Liselott, vertelden me dat ze van hun garage een studentenkamer wilden maken.

Toen ik terugkwam in Nederland miste ik Zweden verschrikkelijk. En steeds kwam de vraag op in mijn hoofd: waarom verhuis ik nu niet naar Zweden?

Terwijl ik het op MSN met hun hier over had, zeiden ze dat ik zo bij hun kon komen wonen. Ik besloot dit te doen en begin oktober verhuisde ik, samen met mijn Poolse vriendje (die ik in Zweden ontmoet had en ook gek is van Zweden), naar Uppsala.

De garage is nog niet klaar. Totdat het af is wonen we op de zolder van Jon en Liselott.

De eerste week was wat onwennig om zomaar ineens bij mensen in huis te wonen die ik nog niet echt goed kende, maar dit wende al snel. Meteen de eerste week al begon ik met zoeken naar een baantje, want dat had ik niet vanuit Nederland kunnen regelen.

“In Nederland miste ik Zweden verschrikkelijk.”

Op de website van *Arbetsförmedlingen* (het Zweedse UWV) vond ik een advertentie voor *handutdelare*. Wat het precies inhield was me niet helemaal duidelijk, maar ik stuurde een sollicitatiebrief en precies een week nadat ik aangekomen was in Zweden belden ze me voor een sollicitatiegesprek. Dit vond de volgende dag plaats in Stockholm en ze hebben me zowaar aangenomen. Dus nu deel ik Metro's (de gratis krant die we ook in Nederland hebben) uit in Uppsala. In het begin was het alleen op invalbasis, maar nu hebben ze me voor vast aangenomen.

Ik vind het erg leuk werk. Ik werk met allemaal mensen van mijn leeftijd en ik spreek constant Zweeds. Wat wel jammer is is dat ik slechts een tijdelijk contract heb. Dit betekent dat ik slechts een tijdelijke werkvergunning heb en geen *personnummer*, maar een *samordningsnummer*.

Het is misschien wat simpel werk, maar ik denk dat ik enorm veel geluk heb gehad met dit baantje, want de jeugdwerkloosheid schijnt hier hoog te zijn. Laatst was ik met mijn vriendje, Cezary, bij

arbetsförmedlingen, waar je langs kon komen als je met een ijscowagen rond wou rijden. Je kon dan je CV af komen geven en een soort kort gesprekje met iemand van dat bedrijf hebben. Op het moment dat wij kwamen stonden er vijftien mensen in de rij en je kon gedurende drie uur langs komen.

Cezary heeft dan ook nog geen baantje kunnen vinden. Voor hem is het ook iets moeilijker. Hij heeft wel Zweedse lessen gevolgd, maar hij spreekt nog maar heel weinig Zweeds.

Wel kon Cezary vrijwel meteen beginnen hier aan de universiteit. In het begin vertelden ze ons dat het niet echt mogelijk was om als niet-uitwisselingsstudent uit het buitenland hier zomaar te gaan studeren en als het al mogelijk zou zijn zeker niet voor januari. Maar, zoals wij gemerkt hebben is er een hoop meer mogelijk als je de juiste mensen hier weet te vinden.

Cezary kon meteen beginnen met vakken volgen bij computer science (wat hij in Polen ook studeerde) en waarschijnlijk kan hij uiteindelijk gewoon in het programma instromen.

Ook ik heb me voor een heleboel cursussen en vakken op de universiteit ingeschreven (studeren is hier trouwens helemaal gratis). Ik heb me ingeschreven voor een cursus Zweeds verbeteren zodat je Zweedse vakken mag volgen. Bij deze cursus staat dat het zeer intensief is en zelfs op zaterdag en zondag gegeven wordt, maar hij duurt een half jaar en dan heb je ook wat. Verder heb ik me toch maar ingeschreven voor wat Zweedse vakken. Ik zie wel of ik toegelaten word. Ik heb me ook ingeschreven voor wat Engelse vakken over Zweden.

Ik moet zeggen dat het nog steeds niet helemaal echt voelt om hier in Zweden te zijn. Waarschijnlijk zal dat ook nog wel even duren. Ondertussen heb ik het hier in ieder geval erg naar mijn zin!

De nieuwe FSR

— Simon van der Sleen

Een nieuw studiejaar (hoewel het nu wel al een tijdje bezig is), een nieuwe FSR. Mag ik ons even voorstellen? Laurens Venema (Europese Studies en Russisch) is onze voorzitter en vormt samen met Frederique Hengefeld (Media en Cultuur) en Dieter Ploeger (Europese Studies) het dagelijks bestuur van de FSR. Mieke Mertens (Geschiedenis) is de penningmeester en verder bestaat de raad uit een exclusief gezelschap geconcentreerde bestuurders: Titia Benders (Taal & Wetenschappen), Merel Rolph (Duits en Italiaans), Eva Reijman (Wijsbegeerte en Nederlands en raadslid van de CSR), Yung-Joo Lamberts (Geschiedenis), Frits de Jong (Geschiedenis), Matthias Wagenaar (Wijsbegeerte en raadslid CSR) en ik, Simon van der Sleen (Geschiedenis).

Hoe begin je aan zoiets als een FSR aan het begin van het jaar, zullen jullie je misschien afvragen (of niet, maar ik vertel het toch)? Er komt heel veel op je af de eerste paar weken en je moet je vaak een idee vormen over zaken waar je nog nooit van gehoord hebt. Gelukkig zijn we door de vorige raad bij de hand genomen en door een inwerktraject geleid dat de schok van het nieuwe dempte. Nu, na een aantal maanden, kan ik zeggen dat deze raad langzaam een geoliede machine aan het worden is. Iedereen kent zijn taak binnen het geheel en er wordt stevig gediscussieerd over faculteitszaken. Zoals wat? Totnogtoe hebben we ons voornamelijk bezig gehouden met de onderwijs- en examenregeling en meegedaan met de rendementsdiscussie binnen de faculteit. Misschien klinken deze dingen wat abstract, maar het zijn wel zaken waar ieder van ons mee te maken heeft binnen de faculteit.

We vergaderen iedere donderdag van 18.00 tot 20.00. De vergadering is openbaar en iedereen is welkom om te luisteren. Al onze notulen staan op blackboard met nog andere belangrijke stukken als bijvoorbeeld het P.R.-plan, maar onze website is ook een onuitputtelijke bron van informatie. Naast met elkaar vergaderen doen we dat ook een keer per 6 weken met Afke Hulk, de decaan van de Faculteit der Geesteswetenschappen (de baas van de faculteit).

Mocht je toevallig in het P.C. Hooft huis wandelen en nieuwsgierig zijn over onze werkzaamheden, klop dan even aan bij kamer 302. Dan kun je persoonlijk kennismaken met de raad. Maar als je klachten of problemen hebt dan moet je langskomen: wij als je medezeggenschapsraad willen er alles aan doen om je belangen te behartigen. De deur staat altijd voor je open en de thee en koffie staan klaar (zonder te hoeven chippen). Verder wil ik jullie iedere keer als het Nordomblad uitkomt op de hoogte houden van waar we ons mee bezig houden!

Brødre

— Lars Zwemmer

Titel: Brødre

Instruktør: Susanne Bier

Land: Danmark

År: 2004

Genre: Drama

Længde: 110 min.

Set: fredag den 29. oktober 2004, Bruun's Galleri, Århus

Susanne Biers store internationale gennembrud som filminstruktør kom i 2002 med *Elsker dig for evigt*, efter at hun havde haft stor succes i Danmark med *Den eneste ene* i 1999. Men nu har hun lavet en helt anden slags film, *Brødre*, som kan ses som det næste skridt i hendes udvikling som filminstruktør.

Filmen *Brødre* handler om to mænd, der er hinandens modsætninger. Den ene hedder Michael (Ulrich Thomsen), en mand med et godt ægteskab, to flotte døtre og et godt job som major i det danske hær. Den anden mand, hans bror Jannik (Nikolaj Lie Kaas) har et mindre succesrigt liv og er lige kommet ud af fængslet. Under en af Michaels missioner i verdens brændpunkter bliver alt fuldstændigt forandret, da han i Afghanistan kommer ud for et helikopteruheld. Alle tror han er død og det kommer til en bisættelse, hvorefter alle på hver sin måde prøver at fortsætte deres eget liv uden at vide at Michael faktisk har overlevet ulykken og er blevet taget til fange af afghanere, som holder ham som gidsel i en lille bjergby. Efter at britiske tropper har befriet ham fra fangenskab, rejser han tilbage til Danmark, sammen med, og belastet af, sine traumatiske erfaringer.

I de tre film, jeg nævnte i indledningen kan man se en udvikling hos Bier, fra sød kærlighedskomedie til hård krigshistorie med et fint kærlighedsdrama som mellemstation. Men også i den hårde krigshistorie findes et kærlighedstema, hvilket måske er lige præcis det, der gør filmen god, for i *Brødre* er krig og især krigstraumer smukt vævet sammen med kærlighed. Men heldigvis på en hel anden måde end i amerikanske dramafilms som fx *Pearl Harbor*, som man på en eller anden måde åbenbart synes at der absolut *skal* være en slags sød og halvdramatisk kærlighed i.

Et andet stærkt aspekt i filmen er den optagelsesmåde, Bier anvender. I modsætning til Biers *Elsker dig for evigt* er *Brødre* ikke en dogmefilm, men man kan alligevel godt se dogmekonceptets indflydelse på hendes værk. Kameraet er stadig uroligt, hvilket kan virke irriterende for øjnene i de første par minutter. Men dette ægte dogmekendetegn kommer derefter kun filmen til gode, på den måde at man rigtigt bliver fanget af filmen.

"*Brødre* er en meget god og hård film."

Også til en anden dogmeregul holder Bier sig. Dogmereglerne foreskriver nemlig også at en film skal foregå i nutiden. Og *Brødre* er helt sikkert en film, som udspiller sig i nutiden, for i disse dage kan man næsten ikke undgå at blive konfronteret med krigshandlingerne i Mellemøsten, især i lande som Irak og Afghanistan. Bier tager med *Brødre* et meget aktuelt emne op og belyser en anden del af krigen end den der vises i aviserne og fjernsynet, nemlig krigens betydning for og indflydelse på et individ og hans familie. Filmen viser hvilke ar en krig kan efterlade hos en almindelig mand og hvordan traumatiske krigserfaringer med store konsekvenser kan komme til at blotlægge et individs mørke sider.

Brødre er en meget god og hård film, der med rette er solgt til en række forskellige lande. Susanne Bier har med filmen bevist, for så vidt hun ikke allerede havde gjort det, at hun er et stort navn i den danske filmverden. Hun understreger tillige at der i Danmark også laves realistiske film med seriøse emner, og *Brødre* er dermed en film der passer godt ind i den danske filmtradition.

Strøtanker om Barbara og biografisme

— Anders Bay

Biografier er populære og de går som varmt brød over boghandlernes diske. De handler om Knut Hamsun, Johan Ludvig Runeberg, Hans Christian Andersen, Multatuli etc. etc. Og i disse år er biografierne måske mere populære end nogensinde, og det på trods af at litteraterne på parnasset rynker på næsen ad denne, som de ser det, useriøse og underlødige litteratur om personen bag værket. Men som den norske lektor Anne-Kari Skarøhamar, som også citeres senere i dette causeri, så rigtigt siger i sin bog om litteraturundervisning: "Biografier er på mote igjen i 1990-årene. Litteraturlesere vil gjerne kjenne personene bak verkene de leser. Det handler om virkelige mennesker" (s. 24).

"På mode igen" ja, for det var nykritikken, importeret fra England og USA, som i 1940erne og 1950erne gjorde op med den biografiske metode, som indtil da havde domineret den litterære analyse. Nykritikken førte over i strukturalismen, der heller ikke beskæftiger sig med det biografiske stof. Og i 1970erne var biografien ugleset af den marxistisk orienterede litteraturkritik, der analyserede teksten på baggrund af samfundets (skæve) indretning, dette i øvrigt i modsætning til nykritikerne, der satte teksten i centrum og anså enhver inddragelse af biografiske og andre oplysninger som i bedste fald irrelevant udenomsværk og i værste fald som direkte vildledende for analysen/fortolkningen af teksten. Kunstværket var et autonomt værk og som sådan skulle det behandles, mente og mener nykritiken.

Det var sådanne tanker om litteraturtilgange der randt mig i hu, da jeg skulle udarbejde en indledning til filmen *Barbara* i forbindelse med Færøernedagene d. 12. & 13. oktober 2004. Filmen er baseret på en roman af samme navn som er skrevet af færingen Jørgen-Frantz Jacobsen (1900-1938), og som udkom året efter hans død. Spørgsmålet var om jeg skulle nævne det, man kan læse så mange steder, nemlig at romanfiguren Barbara er baseret på en virkelig person (Estrid Bannister Good (1904-2000)), som Jørgen-Frantz Jacobsen var ulykkeligt forelsket i? Ja, det skulle jeg, tænkte jeg. Men hvorfor? Fordi det er en god og interessevækkende historie, svarede jeg mig selv, og fordi det viser noget om forfatterens inspirationskilde, vi får så at sige et kig ind i forfatterens arbejdsværksted, og det er da altid interessant, ikke? Tjo, det er det vel, fortsatte jeg min indre diskussion, men risikoen er jo at opmærksomheden afledes fra selve værket, og at læseren/seeren styres i en særlig retning i sin reception af værket. Og dét var lige netop grunden til at jeg i min indledning smuglede nogle sætninger ind om at Jørgen-Frantz Jacobsen havde almengjort sine private erfaringer med Estrid (som han omdøber til 'Barbara' i sin omfattende brevveksling med William Heinesen) og derved skabt et kunstværk som læseren kunne have glæde af.

"Faktisk synes jeg at biografier i mange tilfælde er kedelige."

Men stadigvæk føles det ikke helt tilfredsstillende at skulle retfærdiggøre beskæftigelsen med en persons privatliv på denne måde, for dybest set er det jo fortsat overflødigt med denne omvej af privat karakter.

På den anden side er det jo legitimt at spørge til hvorfra ideerne kommer. Hvor fik f.eks. Multatuli sine ideer fra? Lå der måske nogle personlige oplevelser bag, og hvis der gjorde, er det relevant at vide hvilke, for i så fald har disse personlige erfaringer direkte påvirket vores opfattelse af kolonialisme samt de herskende forestillinger om f.eks. "bæredygtig udvikling", og konkret har de medført det helt særlige "brand" Max Havelaar-kaffe. Og hvad med H. C. Andersen, der selv siger at hans liv er nøglen til hans eventyr? I dette tilfælde er der næsten ingen vej uden om at læse hans erindringer *Mit livs eventyr* (1855) som man så kan supplere med en biografi eller to.

I en undervisningssituation er der også fordele forbundet med den historisk-biografiske metode. Jeg citerer igen fra Anne-Kari Skarøhamars bog: "Når en tar utgangspunkt i forfatterens liv og bakgrunn, vil det lede til forfatterens bøker. Det blir en vekselvirkning mellom tekst og biografi, slik at teksten brukes til å belyse forfatterens liv, og opplysninger om forfatterens liv vil

kaste lys over teksten. Det interessante blir hvordan diktningen reflekterer forfatterens egen virkelighet. En kan også utvide sirkelen og fokusere sterkere på miljøet rundt forfatteren [...] Pussige episoder fra forfatterens liv blir husket og motiverer ofte for lesing” (s. 23). Samme sted fremfører Skarðhamar tillige det argument at kendskab til forfatteren og hans/hendes liv fører til at man kan danne sig et billede af tiden og miljøet som forfatteren levede i og således kan man samtdig formidle kulturhistorisk viden. Det skal dog tilføjes at Skarðhamar også ser en risiko ved den historisk-biografiske metode: “Faren ved historisk-biografisk tilnærming er at diktningen selv kan bli redusert til bakgrunnsstoff, eller at dikterens privatliv og innerste hemmeligheter kan bli vrenget ut for publikum” (s. 24).

Opblomstringen af biografigenren henger utvivlsomt sammen med tidens kraftigt forsterkede almene interesse for det virkelige liv. Realityshows, infotainment etc. er populære genrer. Og dokumentarfilmen, jeg nævner i flæng *Zij gelooft in mij*, *En un momento dado*, *Fahrenheit 9/11*, har ligeledes publikums opmærksomhed og gunst (i sidste tilfælde også forargelse, men i hvert fald opmærksomhed).

Der kan siges meget mere om biografigenren, men hvad er nu min egen personlige mening om biografier? Hertil må jeg indrømme at jeg ikke er den store ynder af at læse biografier, ja faktisk synes jeg at de i mange tilfælde er kedelige. Men i skrivende stund er jeg dog næsten færdig med at læse Jens Andersens kritikerroste to-bindsværk om H. C. Andersen, simpelt hen kaldet *Andersen*, som udkom i år (2004) og er på næsten 1000 sider. Denne mursten er blot endnu et bevis på at biografien lever - i bedste velgående.

Litteratur

1) Om filmen, bogen og mennesket *Barbara*:

Fisker, Jørgen (red.): *Omkring Barbara*. Fisker & Schou, 1997.

Jacobsen, Jørgen-Frantz: *Det dyrebare Liv. Jørgen-frantz Jacobsen i Strejfflys af hans Breve - ved William Heinesen*, Gyldendal 1963.

Cederborg, Else: *Estrid. En biografi over Estrid Bannister Good*, Lindhardt og Ringhof, 1983.

2) Om biografisk tekstfortolkning og analysemetode:

Brandt-Pedersen, Finn og Anne Rønn-Poulsen: *Metodebogen. analysemetoder til litterære tekster*. Nøgleforlaget 1980 (om biografisk metode i afsnittet om nykritisk metode).

Kondrup, Johnny: 'Biografisk metode', in: Johannes Fibiger m.fl. (red.): *Litteraturens tilgange. Metodiske angrebsvinkler*. Gads Forlag 2001.

Skarðhamar, Anne-Kari: *Litteraturundervisning. Teori og praksis*. Tano 1996 (1993).

Meningen over de Faeröerdagen

— Nicolette van Neer

Nordom organiserde 12 en 13 oktober het grootste evenement van haar 5-jarig bestaan, de Faeröerdagen. Het Nordombestuur is unaniem, het was een zeer groot succes! Maar omdat het bestuur niet erg objectief is, immers zelf georganiseerde feestjes zijn altijd leuk, volgt hier de mening van een aantal bezoekers van de Faeröerdagen. We vroegen Daša, Marion, Anders, Niels en Inge te antwoorden op een zevental vragen...

1. Wat vond je van de Faeröerdagen?

Daša: Ik vond het leuk dat er zulke thema-dagen georganiseerd werden.

**“Alleen jammer dat er zo weinig
eerstejaars van de UvA waren.”**

Marion: Erg leuk om eens wat van deze vrij 'onbekende' eilanden te weten te komen.

Anders: Prima idee en uitstekend georganiseerd! Leuke sfeer.

Niels: Erg leuk, gezellig, afwisselend. Alleen jammer dat er zo weinig eerstejaars van de UvA waren.

Inge: Ik vond het in het algemeen wel gezellig. De organisatie en planning was ok. Er is ook goed over gecommuniceerd, zodat iedereen de mogelijkheid had om te komen.

2. Wat vond je interessant/leuk/boeiend?

Daša: Eerlijk gezegd vond ik het niet echt boeiend (moet er wel bij zeggen dat ik woensdagochtend gemist had), maar de lezingen over de geschiedenis van de schrijftaal, cultuur en de taalles vond ik wel interessant.

Marion: De lezing van Niels vond ik erg interessant en de lezing van Remco. En daarna met z'n allen uit eten was ook erg gezellig.

Anders: Ik vond het afwisselende programma interessant, en verder vond ik het leuk dat er ook studenten uit Groningen waren.

Niels: De grote variatie aan onderwerpen en dat het zowel Nederlands- als Deenstalig was.

Inge: De eerste avond, over het algemene gedeelte, vond ik boeiend, omdat ik niet veel afwist van de Faeröer.

**“Het was misschien wel interessant,
maar ik snapte er niets van.”**

3. Wat vond je minder interessant?

Daša: Minder interessant vond ik de lezing over saga's.

Marion: De lezingen in het Deens, maar dat kwam omdat ik het niet echt kon verstaan.

Anders: Ik zou het niet weten.

Niels: Ik vond eigenlijk alles interessant. Al was het natuurlijk leuk geweest als er nog meer gastsprekers van de Faeröer of uit Denemarken waren geweest, maar ik was toch al blij verrast dat er al iemand overgevlogen was. Misschien een beetje jammer dat de film zo aan de randen van het programma was gepland omdat het zo moeilijk was alle deelnemers daar bij betrokken te houden. Jammer dat voor het einde eigenlijk al zoveel deelnemers weg waren.

Inge: De taalkundige uitleg, 's morgens. Het was misschien wel interessant, maar ik snapte er niets van.

4. Als Nordom weer een themadag organiseert, welk thema zou je dan graag willen?

Daša: Misschien iets over IJsland of Groenland of over de Scandinavische kinderliteratuur.

Marion: Misschien iets over het Finland-Zweeds.

Anders: Groenland, of Scandinavië als koloniemacht. Hieronder kun je dan de literaire stroming postkolonialisme aan bod laten komen (en met Nederland vergelijken).

Niels: Elk Scandinavisch thema is leuk natuurlijk, maar een persoonlijke voorkeur voor Groenland.

Inge: Misschien is het wel leuk om iets te doen rond Finland-Zweeds?

5. Welk woord/zinnetje heb je nog onthouden van de eerste les Faeröers?

Daša: Hey! Hvusu eitur tu og hvusu gamal er tu? of zoiets...

Marion: Euh, helemaal niets?!

Anders: Moeilijk om weer te geven, want ik vond de uitspraakregels best ingewikkeld.

Wat = [kwa], ik = [ea], geloof ik. Maar de les was leuk :-)

Niels: Euhmm, eigenlijk niets zomaar uit mijn hoofd... moet ik weer even de stencils voor opzoeken.

Inge: Euh... om eerlijk te zijn geen een...

**“Ik denk dat Barbara ergens
aangespoeld is waar ze verder
op zoek naar leuke mannen ging.”**

6. Hoe denk jij dat het met Barbara (uit de film Barbara) is afgelopen? Heeft ze het schip ingehaald/ probeert ze het nog steeds in te halen/ is ze uiteindelijk doodgegaan en drijft ze nog in haar bootje op zee/anders?

Daša: Ik denk dat ze ergens aangespoeld is waar ze verder op zoek naar leuke mannen ging.

Marion: Ik denk dat ze het schip nooit gehaald heeft en uiteindelijk helemaal gek is geworden en is doodgegaan van de honger op haar bootje.

Anders: In eerste instantie is het misschien leuk om het met het boek waarop de film is gebaseerd, te vergelijken: in het boek lukt het Barbara niet om het schip in te halen en ze moet teruggaan. Dit laat volgens mij zien dat de regisseur (Niels Malmros) uiteindelijk meer sympathie voor Barbara heeft dan de schrijver van het boek (Jørge-Frantz Jacobsen), want hoewel het na alle waarschijnlijkheid Barbara niet zal lukken om het schip in te halen, is het niet definitief uitgesloten dat ze zich toch op een of ander manier redt; wie weet wordt ze door een ander schip gered?

Niels: Ik denk dat ze echt enorm hard geroeid heeft, en het schip heeft gehaald en heel gelukkig in Denemarken (daar leef je toch altijd heel gelukkig?!) heeft geleefd.

Inge: Ik denk niet dat ze het schip heeft gehaald en dat ze geen zin had of niet meer kon terug komen, dus ik denk dat ze verdronken is. Of het zelfmoord was of niet, laat ik in het midden

**“Dit soort arrangementen
maakt het leuk om op het
Scandinavisch instituut te werken!”**

7. Heb je zelf nog opmerkingen?

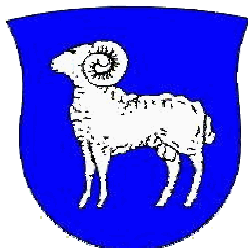
Daša: Geen opmerkingen.

Marion: Nee, vond het erg leuk en goed geregeld.

Anders: Dit soort arrangementen maakt het leuk om op het Scandinavisch instituut te werken!

Niels: Bedankt voor de goede organisatie en het leuke initiatief. Hopelijk snel weer zo'n soort dag.

Inge: Neen.

Hamlet – en afhopper uden land

– Daša Zidar

Den engelske forfatter William Shakespeares skuespil *Hamlet* fra omkring år 1600 er kendt over hele verden, men Hamlet er ikke Shakespeares egen ide. Han byggede sit skuespil på et gammelt dansk sagn, som man kan finde i den 800 år gamle Danmarkskrønike *Gesta Danorum* (danernes gerninger), skrevet på latin af historieskriveren Saxo. Hos Saxo hedder hovedpersonen ikke Hamlet, men Amled, og historien foregår ikke på Kronborg ved Helsingør, men ved Limfjorden i Jylland.

Fra Saxo gik myten videre via den danske reformationstidshumanist Christiern Pedersen, der reddede et håndskrift af Saxos *Gesta Danorum* og trykte det i Paris i 1514. I 1567 blev krøniken oversat til fransk og endte herefter i England. Med den engelske dramatiker Thomas Kyds gendigtning af historien om Amled i 1589 under titlen "The Spanish Tragedy" fik værket karakter af et hævn drama. Med inspiration herfra skrev William Shakespeare omkring år 1600 "Tragical History of Hamlet; Prince of Denmark" og udødeliggjorde hermed Saxos sagnprins. Shakespeares Hamlet er uløseligt knyttet til Slottet Kronborg og dermed Helsingør, og ofte omtales disse steder slet og ret som Hamlets slot og by.

Teaterglade amatører ved garnisonen på Kronborg opførte for første gang skuespillet Hamlet på Kronborg, da man i 1816 mindedes 200 året for Shakespeares død i 1616. Omtrent samtidig indledtes en Hamlet-dyrkelse, der skabte den lokale tilknytning til Helsingør, som blomstrer den dag i dag.

Kronborg slot i Helsingør

Hamlet Sommer og Helsingør Kommune

Hamlet Sommer er et programconcept udviklet af Kulturhuset "Toldkammeret" under Kultur- og Fritidsforvaltningen i Helsingør Kommune. Helsingør Kommune yder hvert år et direkte tilskud til Hamlet Sommer på omkring tre millioner kroner. Programkonceptet rummer mere end Shakespeare i Slotsgården. Hensigt og mål er en bred sublim kulturformidling både internationalt, lokalt og ikke mindst regionalt.

"Det var en imponerende forestilling med mesterlig scenografi."

I forbindelse med Hamlet på Kronborg skal sir Laurence Olivier (1907-1989) særligt omtales. Han spillede Hamlet i 1937 og havde siden tæt tilknytning til The Old Vic Company, der var hovedproducenten bag en række Hamlet-forestillinger på Kronborg med bl.a. John Gielgud i 1939, Richard Burton i 1954 og Derek Jacobi i 1979.

Siden 1979 har der været adskillige tilløb til at starte en ny epoke med Hamlet-forestillinger på Kronborg - bl.a. med Peter Schaufuss og den danske punkgruppe Sort Sols Hamlet-ballet i 1996. Men der skulle gå 21 år efter det sidste store gæstespil, før Slotsgården igen blev åbnet for Hamlet-opførelser. I 2000 opførte Royal National Theatre en Hamlet-forestilling instrueret af John Caird med Simon Russell Beale i hovedrollen som Hamlet.

I sommeren 2004 blev Hamlet opført på Kronborg af dansk teaters største skuespiltalenter, bl.a. Thure Lindhardt, Laura Drasbæk, Ulla Henningsen og Henrik Jandorf. Premiereren fandt sted i begyndelsen af august måned, da jeg fulgte et sommerkursus på IPC (Den Internationale Højskole i Helsingør), og alle sommerkursisterne fik lejlighed til at se premieren med studenterrabat. Det var en imponerende forestilling med mesterlig scenografi, og skønt vi ikke kunne forstå alle replikkerne, blev det en rigtig stor oplevelse!

“Streng? Ik??”

Interview met Suze van der Poll

— Nicolette van Neer en Lars Zwemmer

Ze is docent Noors en iedereen kent haar wel van de argumentatiecolleges Academische Vaardigheden. Suze van der Poll. Maar waarom heeft zij destijds voor Scandinavistiek gekozen en wat is er nu zo leuk aan Noorwegen? Tijd voor een interview.

Hoewel we bij Suze op haar kamer hebben afgesproken, is de eerste vraag die ze stelt of we niet beter naar de kroeg kunnen gaan, want ze is wel aan een biertje toe. Dat gunnen we haar wel, dus we gaan richting de kroeg om de hoek. Zodra we zitten, beginnen we met onze vragen.

Waarom ben je Noors gaan studeren?

“Toen ik ging studeren wilde ik het liefst een taal gaan doen, maar geen Engels, Duits of Frans. Bij Frans had je namelijk van die tuttige studenten.

In 1991 kwam ik op de open dag waar toen nog heel veel studenten zaten. De groep van Noors vond ik het gezelligst, dus daar heb ik toen voor gekozen. Ik was altijd al dol op Scandinavische kinderliteratuur en ik ben veel in Noorwegen op vakantie geweest. Noorwegen vond ik altijd al een mooi land. Ik heb soms wel spijt van mijn keuze voor Noors. De Deense en Zweedse literatuur kent veel meer hoogtepunten. In Noorwegen wordt nu eenmaal minder geschreven omdat het een kleiner land is. Overigens heb ik geen spijt van de studie, ik heb er 5 jaar over gedaan en heb het al die tijd heel erg naar mijn zin gehad.”

Vond je het nooit moeilijk? Dacht je nooit: dat Noors krijg ik nooit onder de knie?

“Nee, integendeel het ging allemaal heel goed. Ik kon me al snel specialiseren in letterkunde, datgene wat ik het leukst vind ... en weinig taalkunde ... Noorwegen is trouwens taalkundig wel interessant. Ik was de hele tijd aan het hobbyen, lekker aan het lezen.”

Zijn de studenten veranderd ten opzichte van je eigen studietijd?

“Ja, wij zaten na de colleges nog lang met een groep in de bibliotheek om te studeren, of we zaten in de kantine. We waren heel close. Nu zie je dat de studenten na de colleges

**“Noren zijn sociaal,
maar wel een beetje kneuterig.”**

meestal snel naar huis gaan. Ze hebben nu veel minder tijd. Daarentegen was Nordom er in mijn tijd nog niet dus je had geen studieverenging die van alles organiseerde.”

Wat vind je van Noorwegen en de Noren?

“Ik heb er ruim anderhalf jaar gewoond en het is een geweldig land, maar ik zou er niet weer willen wonen. De Noren zijn onwijs relaxte mensen, maar ze zijn wel een beetje met zichzelf bezig, dat zie je ook wel in de kranten, die zijn met name op Noorwegen gericht. Maar in Noord-Noorwegen is het wel makkelijker een gesprek aanknopen, in het Zuiden word je dan wel raar aangekeken. Studenten uit Amsterdam blijven dan ook vaak in Tromsø hangen. Het kost echt tijd om contacten te leggen, maar aan de andere kant blijven de contacten wel bestaan als je ze eenmaal hebt gelegd. Noren zijn wel erg sociaal, maar wel een beetje kneuterig. Het is dan ook goed om daar contacten buiten de universiteit te zoeken, een orkest bijvoorbeeld. Maar ze zijn wel gesloten en bang voor onbekenden, Denen zijn makkelijker ... Noorwegen is ook wel een klein land.”

Hoe ben je docent geworden?

“Ik ben gevraagd. Ik kom wel uit een echt onderwijsgezin en ik gaf tijdens m'n studie al les in Noors. Het leuke aan lesgeven is dat je onmiddellijk ziet hoe mensen reageren. De interactie tijdens colleges is leuk. Het is vooral ook leuk als studenten opeens tijdens een discussie verbanden zien.

Ik zou nooit een hoorcollege kunnen geven. Daar draai je alleen maar je verhaal af. Studenten hebben er ook meer aan actief mee te doen dan dom opschrijven. De tijd van massacolleges is dan ook wel voorbij vind ik.

Ik leer zelf ook nog van de interactie met studenten. Dat juich ik alleen maar toe, ik leer elke dag iets nieuws, gelukkig maar, anders wordt het ook maar zo saai. Je moet jezelf blijven ontwikkelen.”

Waar zie je jezelf over tien jaar?

“Poeh, dat weet ik niet. Ik leef bij de dag, ik kijk niet erg vooruit. Ik moet in ieder geval over 4 jaar promoveren, in het voorjaar van 2008. Maar daarna ... Ik blijf hier op de UvA zolang ik het leuk heb en dat heb ik nu in ieder geval wel. Ik denk wel dat ik over 10 jaar nog lesgeef, maar wel meer op literatuur gericht.

**“Als ik uit Oslo kom,
ga ik meestal eerst even naar
Kopenhagen om bij te komen.”**

Ik werd wel laatst gevraagd of ik niet met iemand een eettent zou willen openen. Dat lijkt me wel geweldig. De hele dag naar mensen kijken, met mensen kletsen en eten koken.

Onderzoeker zijn is wel eenzaam, het is dus leuk om daarbij ook les te geven.”

Zoals je al even noemde, ga je promoveren, wat is je onderwerp?

“Mijn onderzoek gaat over de hedendaagse Noorse literatuur. De terugkeer naar de realistische vertelstijl en in welk opzicht de realistische literatuur afwijkt van die van de 30’er jaren. Eigenlijk het realisme van dit fin de siècle.”

Hoeveel keer heb je je onderzoeksvraag aangepast?

“Die heb ik twee keer aangepast, ik ben nogal streng voor mezelf.”

Strenger dan voor studenten?

“Streng? Ik?? Ik ben veel strenger voor mezelf dan voor studenten. Ik doe het voor jullie, ik wil juist dat studenten beter worden. Ik geniet van de ontwikkeling van studenten, dat je ze ziet groeien.”

Wat is het leukste onderwerp dat je bij Academische Vaardigheden bent tegengekomen?

“Poeh, ik geef dat vak nu vier jaar met elk jaar zo’n 15 tot 20 studenten, dus ik heb er al zo’n 60-80 gelezen. Eentje ging over de liederen van Grieg. Dat was wel erg leuk. Maar schrijf dit maar op: de leukste teksten zijn betogende teksten, dan weet iedereen wel wat ik bedoel.”

Wat vond je van Jon Fosse, heb je hem na afloop van het toneelstuk (een zomerdag) nog gesproken?

“Nee, ik heb hem niet meer gesproken. Ik durfde niet na die vreselijke interviewer en ik wist ook niet wat ik hem moest vragen. Ik ben ook niet zo met hem bezig, meer met zijn teksten. In mijn onderzoek besteed ik een heel hoofdstuk aan de proza van Fosse.”

Herken je de Noren in de personages van Fosse?

“Dat had ik hem dus kunnen vragen. Het gaat wel over de Noren, maar het is veel universeler. De problemen in communicatie en emoties tussen mensen is universeel, maar waar ligt bij hem de grens tussen het universele en de Noren?”

**“Lees *Halvbroren*, dan haal je cultuurkunde
met twee vingers in je neus.”**

Een student vertelde me het gedrag van haar ouders te herkennen in de personages van een stuk van Fosse. Kijk, dan komt het ineens heel dichtbij. Dat is zijn kracht. Hoever kun je gaan met niets zeggen? Ik vind het trouwens erg leuk dat Fosse zo aanslaat in Nederland. Het zet Noorwegen op de kaart. Verder is het leuk om te zien hoe zijn tekst geïnterpreteerd wordt in het theater.”

Wat is je favoriete Noorse uitdrukking?

“Ja, dat is moeilijk daar moet ik even over nadenken....

Ik weet wel een woord.

Rabalder, maar dan wel plat Stavangers uitgesproken. Het betekent rotzooi of herrie.

En fôrhaustarar, dat is Nynorsk voor een soort hooimachine die van die balen hooi maakt. Letterlijk is het voeroogst.”

Wat is het beste Noorse boek en waarom moeten Nordomleden dat zeker lezen?

(Lang nadenken) “Sult van Hamsun, dat is wel al 114 jaar oud, maar het blijft prachtig. Het maakt

een boek mooi als je het na vijf keer lezen nog steeds mooi vindt. En dat blijft *Sult*, daar kan ik nog steeds van genieten, ook na 12 keer.

Fuglane van Vesaas uit 1957 wil ik ook noemen. En *Halvbroren* van Lars Saabye Christensen, vooral qua taalgebruik.

Mijn grootste favoriet is wel Sigbjørn Obstfelder. Echt fantastisch. Jammer dat hij jong overleden is. Maar dat is gevoelige poëzie, prachtige stijl. Vooral het gedicht *Genre*.

Mag ik nog wat reclame maken voor *Halvbroren*? Dat boek beschrijft de hele Noorse naoorlogse geschiedenis. Als je dat boek hebt gelezen, haal je cultuurkunde met twee vingers in je neus. Er zit ook goeie humor in, daar ben ik dol op. Christensen speelt met de Noorse literatuur, het is echt zijn hoogtepunt. Wel jammer dat het zo'n dik boek is, maakt het moeilijk om in college te lezen. Maar het is ook leuk voor in de vakantie. Ik vind dat er twee soorten boeken zijn. Gewone leesboeken, zoals bijvoorbeeld Leon de Winter en echte literatuur. Maar *Halvbroren* is twee in één. Je kunt aan het einde ook zo weer opnieuw beginnen."

Tot slot hebben we dan nog een paar stellingen voor je.

Ibsen of Fosse?

"Ibsen! Er zitten veel meer lagen in zijn teksten. Dat is veel spannender. Fosse is wel leuk maar over 50 jaar is Ibsen nog steeds bekend."

Bergen, Oslo of Trondheim?

"Bergen. Dat is een leuke stad. Minder stijf dan Oslo."

Denemarken of Zweden?

"Denemarken, echt! Ik ben niet helemaal eerlijk, want ik ben meer in Denemarken geweest. Maar Denemarken heeft iets prettigs. Het lijkt ook meer op Nederland. Denen zijn ook heel gezellig."

Deense studenten ook? "Ja, die ook. Ze zijn ook vaak erg gemotiveerd, maar dit moet je maar niet opschrijven.

Maar de Zweedse literatuur is wel heel mooi. Vooral Södergran en Doktor Glas. Die zijn mij ook het beste bijgebleven van de colleges van Lisette.

Ja, ik heb nog les gehad van veel docenten die er nu ook nog zitten. Alleen Anders en Henk van der Liet waren er nog niet. Ik heb Noors geleerd van Tanja. Verder heb ik ook college gehad van Annelies, Harry en dus ook Lisette. Van de colleges van Harry kan ik me nog één anekdote herinneren. Hij legde toen het verschil tussen 'sin' en 'hans' uit. Hij zei dat dat net zo makkelijk was als de Leidsche Bosjes. Er zijn maar twee mogelijkheden, net zoals er maar twee bomen zijn in de Leidsche Bosjes."

Oslo, Kopenhagen of Stockholm?

"Kopenhagen! Oslo is een provinciestad met een paar leuke buurten. Als ik uit Noorwegen kom ga ik meestal eerst naar Kopenhagen om bij te komen."

Nordomlid of Nordomdonateur?

"Donateur! Ik heb een hekel aan lidmaatschappen. Ik houd niet zo van verenigingen, maar ik sta wel helemaal achter Nordom. Dus het donateurschap is een mooi alternatief."

Bokmål of Nynorsk?

(lange stilte) "Ja.....ik schrijf Bokmål, maar.....eigenlijk is Nynorsk mooier om te lezen, mooiere klanken ook. Maar ik ben niet helemaal objectief. Ik kan geen Nynorsk schrijven, alleen lezen. Ik heb wel een cursus Nynorsk gevolgd, maar het interesseerde me niet genoeg en dat is wel echt nodig.

Maar ik houd niet van halve dingen. Ik spreek liever één taal volledig, dan twee talen half."

Dankjewel voor dit interview. Heb je tot slot nog een goede raad voor onze lezertjes?

"Lees veel en lees veel leuke dingen. Ik hoop dat iedereen net zoveel van de vakken geniet als ik, met name van letterkunde, dan ben ik een gelukkig mens. O ja en heb vooral veel lol en ga naar het buitenland! Daar leer je veel, ook over jezelf. En de taal kan je niet helemaal hier leren.

O ja, in Noord-Noorwegen hebben ze ook het lekkerste bier, Nordlandsøl. In de kroeg krijg je ook de beste banden met Noren. Vooral tijdens Fredagsøl."

"Ik moet nu gaan, ik heb zo fluitles. Nee, nee, ik betaal wel", zegt ze als ze ziet dat wij onze portemonnees pakken, "ik heb immers vaste inkomsten. Betalen jullie maar een keer als jullie een goede baan hebben."

”Det bli’r jo nok endnu en sang om kærlighed” - men nu på dansk igen

– Lars Zwemmer

Sig du er sikker, Mogens og Karen, Vi vil ha’ mer’ og senest Valby Bakke. Den dansksprogede sang lever igen. Efter at mange bands og kunstnere i 1990’erne sang på engelsk, er der nu en genoplivelse af det danske sprog i dansk musik. Debutanter med navne som Johnny Deluxe, Tue West og Peter Sommer dominerer nu de danske hitlister med sange på deres modersmål.

I 1970’erne og 1980’erne var de store navne C.V. Jørgensen, Gasolin’, Shu-bi-dua og TV-2. De sang på dansk og var meget populære og det er de faktisk stadigvæk med hits-cd’er som de udsender nu (TV-2 og C.V. Jørgensen udsender fortsat nye cd’er og Gasolin’s opsamlings-cd-box er solgt i over 100.000 eksemplarer). Men i mellemtiden og især i 1990’erne var det for det meste engelsk,

”De fleste debutanter skriver nu deres sange på dansk i mange forskellige musikgenrer.”

debutanterne skrev deres sange på. Et eksempel på det er Thomas Helmig, som begyndte sin karriere med danske sange, men halvvejs i halvfemserne skiftede til engelsk. Fordelen herved var at dansk musik også blev kendt uden for grænserne med internationale hits, fx havde Aqua et stort hit både i Danmark og i udlandet med deres *Barbie Girl* fra 1997. Andre engelsksprogede bands med international rækkevidde er S.O.A.P. (*This is how we party*), Toy Box og Tim Christensen.

Men sådan er det ikke længere. Langt de fleste debutanter skriver nu deres sange på dansk i mange forskellige musikgenrer som rap (Nik og Jay), rock (Nephew) og almindelig pop (Tue West, Juncker). Men emnerne er næsten altid de samme: hverdagens liv om det nu er kærlighed i Tue Wests *En sang om kærlighed* (som citatet i titlen stammer fra), småbylivet i Junckers *Snork City Blues* (som er på dansk, selv om titlen lyder engelsk) eller livets forandring i Peter Sommers *Valby Bakke*. Og de samme emner medfører sommetider at der findes sange med næsten samme titel. Sangene *Sommeren gik* (Tue West), *Endnu en sommer er forbi* (Peter Sommer) og *Sommeren er forbi* (Johnny Deluxe) ligner hinanden både med hensyn til titlen og emnet, men disse kunstnere har deres egen stil, som gør deres sange originale og i de tre nævnte sange giver kunstnerne på tre forskellige måder deres helt eget syn på livet.

Men heller ikke en lidt mere politisk protestsang gås der af vejen for. Det såkaldte ghosttrack (en ukendt sang som kan høres sidst på pladen) på Tue Wests debut-cd er, i modsætning til de andre sange på cd’en, ikke bare en kærlighedssang, men en mere politisk sang og tilføj blot et ‘i’ til Peter Sommers sangtitel *Chris og Tania* og sæt navnene direkte efter hinanden og man får navnet *Christiania*, det siger vist alt.

Men er dem, der skal lytte til musikken glade for at der findes så meget dansksproget musik i butikkerne? Svaret er ja. Salgstallene er sigende. Tue West har solgt over 40.000 eksemplarer af debut-cd’en som har ligget i butikkerne siden oktober 2003 og som nu er efterfulgt af en musik-dvd, mens Johnny Deluxe har solgt over 20.000 plader af deres debutalbum, som har været ude siden maj i år. Dermed har Tue West fået platinpladen og Johnny Deluxe guldpladen. Andre kunstnere, som Juncker og Peter Sommer har (endnu) ikke sådanne salgstal, men sange fra deres debutalbum er temmelig populære, især Juncker, som havde et nummer 1-hit på DR P3s Tjekliste med *Mogens og Karen*.

En internetdebat viser at publikummet også er glad for genoplivelsen af dansksproget musik. Størstedelen af deltagerne på en debat på DR’s musikhjemmeside med spørgsmålet ”Er dansk musik bedre” synes at det er fedt at der er så meget dansksproget musik, men også dem, der syntes at engelsksproget musik er bedre, sagde at de havde stor respekt for kunstnere der synger på dansk.

Respekten er bestemt ikke ufortjent, for det er meget sværere at skrive på dansk end på engelsk. Johnny Deluxe har fx sagt i et interview at folk er meget opmærksomme på sangen, fordi man

Tue West under sin koncert i Amager Bio, den 30. oktober 2004
Foto: Lars Zwemmer

næsten ikke kan høre en Tue West- eller Johnny Deluxe-sang uden at tage stilling til teksten.

Det betyder altså at sangskriverne må være uhyre opmærksomme på deres egne tekster. *En sang om kærlighed* tog det Tue West ti dage at skrive. Han siger at han hele tiden ændrede teksten, fordi hvert et ord af det, han skrev ville blive forstået af hans senere lyttere. På den anden side er det faktisk også nemmere for sangskriveren at gøre teksten mere poetisk på dansk, og det betyder at teksternes indhold kan blive sværere at forstå. Jeg tror nemlig at det kan være svært for en ung dreng eller pige at forstå den dybere betydning af *Sig du er sikkers* poetiske tekst.

Desuden virker disse tekster sådan at det heller ikke er muligt at skrive eller synge dem på engelsk, det er nemlig svært at bevare tekstens dybere betydning i en engelsk oversættelse. Tue West fortalte således i et interview at der har været interesse fra en englænder, som ville oversætte hans sange, men i det samme interview sagde West at han er helt overbevist om at det ikke er muligt.

Men det er faktisk ikke kun publikum og kritikere som kan lide det danske sprogs nye gennembrud. Folk der beskæftiger sig med lingvistik o.l. synes i særlig grad det er godt for sproget. Ebba Hjorth, redaktør på den nye danske ordbog sagde i et interview den 5. oktober med *Lorry*, TV2's regionale nyhedsprogram i hovedstadsregionen: "Jeg er glad, fordi ungdommen former fremtidens sprog, så hvis man hos de unge kan få en opfattelse af at det er fedt at tale dansk, så synes jeg det er rigtig godt og det lover meget godt for den danske sprogfremtid." At der også bruges ord som 'wannabe' eller andre oprindeligt engelske ord i nogle af de danske sange, synes hun ikke er noget problem, for et ord som wannabe findes nu også i den danske ordbog.

Så undtaget nogle lyttere der holder sig til kun engelsk musik findes der næsten kun glæde over genopdagelsen af det danske sprog i musikken. En genopdagelse der faktisk også er sket med tak til 70'ernes store navne. Juncker har fx fortalt at det er C.V. Jørgensen og Gasolin', som er hans forbillede (en fin bemærkning i denne forbindelse kan være at også C.V. Jørgensen har skrevet en sang om sommeren, som er forbi.)

Forhåbentlig kommer der endnu flere gode danske kunstnere, der beskæftiger sig med det danske sprog i deres musik, sådan at vi kan forvente endnu flere smukke sange skrevet og sunget på dansk. Hvis det alligevel ikke sker, så må vi vente indtil den næste generation om tredive år tager Juncker, Tue West, Johnny Deluxe og Peter Sommer op som deres forbilleder og dermed forårsager en ny dansksproget bølge i musikken.

Oppskrift for studenter

— Jeanne van Tol

Dette er en fin-fin måte å få brukt opp brødrester på.

Skjær gjerne noen ekstra med brødsriver hvis du trenger mer brød for å få kledd formen du bruker.

Brødridder

4 porsjoner

200 gr. loff eller keippbrød

smør eller margarin

6 epler (helst 'goudreinetter')

1 kopp sukker

1 ss kanel

3 egg

2 1/2 dl. melk

Skjær brødet i tynne skiver. Smør en ildfast form (eller 'springvorm') og kle bunnen og sidene med skivene. Stikk ut kjernehusene og skrell eplene. Skjær dem i tynne skiver. Legg epleskivene i formen lagvis med sukkeret og kanelen. Pisk eggene og melken sammen og hell blandingen over eplene. Stek puddingen på nederste rille i ovnen ved 200° i ca. 30 minutter eller til puddingen er stivnet. Avkjøl puddingen i formen. Hvelv den på et fat før servering, eller server den i formen (enklere!). Server fløtemelk, fløtekrem eller vaniljesaus til.

Isbjørnen på jordkloden

Om Nordisk Films Kompagni

– Daša Zidar

Nordisk Films studier i Valby i København er verdens ældste arbejdende filmstudie. Det blev grundlagt den 6. november 1906 af bondesønnen Ole Olsen. Allerede i 1881 var den dengang 18-årige Ole Olsen begyndt at rejse rundt på markeder og dyrskuer med et gammeldags lysbilledapparat, en såkaldt "perspektivkasse", og i 1905 havde han tjent penge nok til at åbne en biograf på Strøget i København. Da hans biograf manglede film, købte han i 1906 nogle billige byggegrunde i Valby og etablerede sit eget filmstudie.

Ole Olsens første film havde titler som *Anarkistens svigermor*, *Hjortens flugt* og *Røverens brud*. Den mest dramatiske hed *Løvejagten*, og den gjorde Ole Olsen berømt i hele Europa. Ole Olsen havde i 1907 købt to ældre løver i Hagenbecks Dyrepark i Hamborg, og de blev skudt af to tapre "storvildtjægere" på den lille ø Elleore i Roskilde fjord der skulle forestille Afrika. Den daværende justitsminister ville have filmen forbudt og Ole Olsen dømt for dyremishandling, men det mislykkedes, og filmen blev en international kæmpesucces.

Løvejagten på Elleore, den lille ø i Roskilde fjord

Samme år lavede Ole Olsen også succesfilmen *Isbjørnejagt*, hvor en isbjørn blev skudt på det isdækkede Øresund, og et billede fra denne film har været Nordisk Films symbol i snart 100 år. Isbjørnen på jordkloden blev kendt over hele verden - og efterbet af Metro Goldwyn Mayer, der svarede på den vrede isbjørns brøl med en endnu mere brølende løve.

Nordisk Films isbjørn

Danske stumfilmsuccesser

I Nordisk Films storhedstid fra 1911 til 1916 var selskabet et af verdens største med over 1.700 ansatte. Ole Olsen havde sans for både folkelighed og kvalitet. Han skabte folkekomedien *Fyrtårnet* og *Bivognen*, eller populært blot *Fy og Bi*, der var baseret på et samarbejde mellem en meget stor og en meget lille komiker (inspirationskilden for *Laurel and Hardy*, på dansk kendt som Gøg og Gokke), og han lancerede den lange fiktionsfilm og skabte dansk films første store stjerner Valdemar Psilander og Asta Nielsen. Nordisk Film havde et stort marked i Europa, og specielt i Tyskland blev "die Asta" dyrket som både skønhedsdronning og filmtalent.

“Den store beundrerskare smuldrede hastigt, fordi det store internationale publikum ikke kunne forstå et ord af det.”

Tonefilm

I 1931 præsenterede Nordisk Films Kompagni stolt den første danske talefilm, men glæden blev hurtigt vendt til sorg, for med talefilmen var storhedstiden slut for de feterede, danske stumfilmstjerner. Den store beundrerskare smuldrede hastigt, fordi det store internationale publikum ikke kunne forstå et ord af det, der kom ud af den smukke Astars mund. Fra 1931 har dansk film ikke mere betydet film fra Danmark, men film for danskere. Men også i Danmark var det problematisk at fastholde successen, for stjernerne var ikke trænet i at tale på film. Der måtte nye stjerner og en ny stil til.

I begyndelsen foregik optagelserne i det fri med et hånddrejet kamera, nogle få skuespillere og nogle skrøbelige kulisser i baggrunden. Men selskabet udviklede sig hurtigt, og der blev opført lukkede atelierer, bygget i glas, så man kunne udnytte solen som lyskilde. Alene i årene 1907-1910 producerede Ole Olsens kompagni 560 film. De blev distribueret via egne filialer i Europas storbyer.

Olsenbanden

Nordisk Films absolut største succes i nyere tid er den meget danske serie om *Olsenbanden* fra Valby. De 13 film, der blev indspillet i perioden fra 1968 til 1981, handler om tre energiske forbrydere: den intelligente Egon Olsen, der altid har en eller anden supersnedig plan, hans store beundrere, den unge, lapsede Benny og hans absolutte modsætning, den lidt ældre, overvægtige, altid nervøse Kjeld. Sammen stjæler og bedrager, snyder, dirker og sprænger Olsenbanden sig vej til utallige skuffelser, nederlag og fængelsophold. Filmene om Olsen-banden hører endnu i dag til blandt de mest populære film i videoforretningerne i Danmark.

Olsenbandens figurer: Egon, Benny og Kjeld

I slutningen af 1990'erne producerede Nordisk Film en efternøler til Olsen-banden-filmene. Nu var skuespillerne blevet ældre, og en enkelt afgået ved døden. Filmen blev set af mange, men den blev ikke rigtig populær uden for den virkelig hårde kerne i Olsenbandenkulten.

Nordisk Film er i dag en del af den store danske mediekoncern Egmont Group, men der produceres stadig både populære og seriøse film i Valby. Blandt de største er de internationalt anerkendte og prisbelønnede film *Pelle Erobreren* (1987) efter en roman af Martin Andersen Nexø og *Babettes gæstebud* (1987) efter en fortælling af Karen Blixen.

Solness' fall

— Jeanne van Tol

Han spilte et høyt spill
da han klatret i tårnet
og trampet hardt i alt
som var i veien
for å nå himmelens prakt

Solen stod lavt
da kroppen sviktet ham
og styrtet ned og falt
fra hovmodts tårn
mot jordens mørke overflate

Voor het Mokums Taal- en Letterkundig Instituut zijn wij op zoek naar een:

linke loetje (m/v)

Wat we van de kandidaat verwachten:

Je bent geen heikneuter maar een bijgoochem zonder kapsones die alles knijst. Les geven doe je op z'n janboerenfluitjes, je werkt je het leplazerus.

Ligt jouw hart in Mokum en voldoe je aan dit profiel dan zwijn je en hebben we wat met je te konkelefoezen.

Stuur je reactie vóór 1 januari 2005 naar:
vacature@nordom.nl
t.n.v.: Mokums Taal- en Letterkundig Instituut

Nordoms activiteiten

15/12/2004

02/02/2005

04/02/2005

02/03/2005

06/04/2005

11/05/2005

06/2005

Jul(e)bord

Filmavond – *Lust och fägring stor*

Lustrumfeest – 5 jaar Nordom

Filmavond – *Dykkerne*

Filmavond – *Nousukausi*

Filmavond – *Sanger fra kjøkkenet*

Midzomerpicknick

Kijk voor meer informatie op www.nordom.nl/activiteiten.html.

Colofon

Postadres:

Studievereniging Nordom
Universiteit van Amsterdam
Spuistraat 134, 6^e etage
1012 VB Amsterdam

Bestuur collegejaar 2004-2005:

Stefan Theunissen (voorzitter – stefan@nordom.nl)
Marieke Hazenberg (voorzitter – marieke@nordom.nl)
Jan de Kater (penningmeester – jan@nordom.nl)
Nicolette van Neer (bestuurslid – nicollette@nordom.nl)
Ernie Ramaker (webredacteur – ernie@nordom.nl)
Lars Zwemmer (bestuurslid – lars@nordom.nl)

Nordom on-line:

homepage: www.nordom.nl
e-mail: info@nordom.nl

Aan dit nummer werkten mee:

Anders Bay
Pieter Claeys
Martijn van Groningen
Marieke Hazenberg
Hans Jorritsma
Nelleke Kralt
Nicolette van Neer
Ernie Ramaker
Simon van der Sleen
Truuske Smits
Jeanne van Tol
Daša Zidar
Lars Zwemmer

Volgende uitgave:

Het volgende nummer komt waarschijnlijk in het voorjaar uit. We zijn blij met alle kopij. Stuur alles wat je kwijt wil naar de redactie, blad@nordom.nl, of desnoods via de gewone post naar het Nordom-adres (zie hierboven) of deponeer je bijdrage in het Nordom-postvakje op de 6^e verdieping in het P.C. Hoofthuis.